

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1704

Vragen van het lid **Verdonk** (Verdonk) aan de minister voor Wonen, Wijken en Integratie over *de demografische samenstelling van Nederland*. (Ingezonden 28 januari 2010)

1 Bent u bekend met de in dit artikel getoonde kaarten van Nederland?¹

2 Zijn de getoonde kaarten werkelijk afkomstig van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)? Zo ja, welke aannames zijn gedaan bij deze prognoses? Ook dat CDA en PvdA steeds deel uit maken van het kabinet?

3 Deelt u de mening dat het schokkend is om te zien dat uit de prognoses blijkt dat de autochtone Nederlandse bevolking in een steeds groter deel van Nederland procentueel gezien een steeds kleiner deel van de totale bevolking uitmaakt? Zo nee, waarom niet?

4 Is bekend wat in de gemaakte prognoses de herkomstlanden zijn van de niet-westerse allochtonen? Zo ja, kunt u per getoond jaar per herkomstland de aantallen en tevens percentages van de totale Nederlandse bevolking opgeven? En per getoond jaar welk aandeel van de totale Nederlandse bevolking de islam aanhangt?

5 Welke sociale en maatschappelijke consequenties en problemen verwacht u van de getoonde ontwikkelingen? Wat gaan deze ontwikkelingen Nederland kosten?

6 Wat is het draagvlak onder de huidige Nederlandse bevolking voor de geprognosticeerde demografische ontwikkelingen? Heeft de Nederlandse bevolking ooit bij verkiezingen klip en klaar de immigratiebeleidskeuzes voorgelegd gekregen welke hebben bijgedragen aan de geprognosticeerde demografische ontwikkelingen?

¹ Het Vrije Volk, 24 januari 2010: «Samen lekker verdwijnen!» www.hetvrijevolks.com/index.php?pagina=10464

Antwoord

Antwoord van minister **Van der Laan** (Wonen, Wijken en Integratie) (ontvangen 22 februari 2010)

1 Ja.

2 De kaarten met prognoses van het aandeel niet-westerse allochtonen per gemeente voor 2010, 2015, 2020 en 2025 op de genoemde website zijn afkomstig uit de Nationale Atlas Volksgezondheid van het RIVM. De kaarten zijn samengesteld op basis van prognosecijfers uit de Regionale

bevolkings-, allochtonen- en huishoudensprognose 2007–2025, een gezamenlijk product van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

De prognose is vervaardigd met behulp van het prognosemodel PEARL (Projecting population Events At Regional Level), gebaseerd op veronderstellingen over de toekomstige ontwikkelingen van regionale verschillen in geboorte, sterfte, buitenlandse migratie, (binnenlandse) verhuizingen en huishoudensdynamiek die zijn gebaseerd op analyse van trends in het nabije verleden en inzichten uit voorhanden onderzoek.

De bevolkingsprognose is «beleidsarm» in de zin dat ze enkel is gebaseerd op veronderstellingen over toekomstige demografische ontwikkelingen. De prognose maakt dus geen gebruik van veronderstellingen over het verloop van de economische conjunctuur – prognoseveronderstellingen voor de langere termijn zijn op te vatten als «conjunctuurgemiddelden» – of veronderstellingen over bijvoorbeeld toekomstige regeringscoalities.

3 Het kabinet bedient zich niet van kwalificaties als «schokkend». Vooropgesteld dient te worden dat het kabinet er is voor alle – zowel oude als nieuwe – Nederlanders. De geprognosticeerde stijging van het

aantal niet-westerse allochtonen komt vooral voor de rekening van de tweede generatie; kortom, het betreft in belangrijke mate kinderen van nieuwe Nederlanders. Discussies dienen nuchter en zo veel mogelijk op feiten te worden gevoerd. Als we kijken naar de Regionale bevolkings- en allochtonen- en huishoudensprognose 2007–2025 dan blijkt dat het groeiend aandeel niet-westerse allochtonen onder de bevolking vooral verband houdt met verschillen in de leeftijdsopbouw en vruchtbaarheid van autochtone en allochtone herkomstgroepen. De relatief jonge niet-westerse allochtone bevolkingsgroepen zullen hierdoor harder groeien dan de relatief oudere autochtone bevolkingsgroep. De cijfers in tabellen 1 en 2 bij vraag 4 laten zien dat het aandeel autochtonen volgens de prognose tussen 2010 en 2025 afneemt van 79% naar 76,6% van de bevolking, terwijl het aandeel niet-westerse allochtonen in dezelfde periode toeneemt van 11,1% naar 13,5%. Het gaat dus om toe- of afname van enkele procentpunten. De toename van het aantal niet-westerse allochtonen zal vooral voor rekening komen van de toename van de tweede generatie, die in 2025 bijna even groot zal zijn als de eerste generatie. Indien goed wordt gekeken naar de achterliggende cijfers bij de kaarten op de website, dan laten deze zien dat de getoonde «verkleuring» mede wordt veroorzaakt door een verwachte toenemende spreiding van niet-westerse allochtonen naar omliggende gemeenten vanuit de bestaande concentratiegebieden (de zgn. «zwarte vlucht»). Deze meer gelijkmatige spreiding van niet-westerse allochtonen hoeft overigens niet te betekenen dat de integratieproblemen in grote steden afnemen, gezien de trend dat kansarme groepen achterblijven in aandachtswijken. Daarom blijft beleid om ruimtelijke segregatie tegen te gaan hard nodig, ook in de toekomst.

4

De bevolkingsprognose is wat betreft de ontwikkeling van de herkomstgroepen gebaseerd op de allochtonenprognose die het CBS om het jaar uitbrengt. In de prognose wordt onderscheid gemaakt naar herkomst, waarbij niet-westerse allochtonen volgens de gebruikelijke

definitie van het CBS worden onderscheiden in de 4 grote herkomstgroepen (Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen en Arubanen) en een restcategorie van overig niet-westers. De cijfers op de website van het RIVM zijn gebaseerd op de prognose 2007–2025. Inmiddels zijn nieuwe prognosecijfers opgesteld, te vinden op Statline van CBS. De meest recente prognose (zowel in absolute aantallen als in percentages van de bevolking) is in **de tabellen** aan het einde van de antwoorden weergegeven.

De vraag over de prognose van het aandeel van de islam aanhangt kan niet worden beantwoord.

Bevolkingsprognoses zijn gebaseerd op demografische kenmerken en godsdienst is geen demografisch kenmerk. In verband met de scheiding van kerk en staat en de privacy van Nederlandse burgers wordt sinds 1994 niet meer op religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging geregistreerd in de bevolkingsadministratie. Op dit onderwerp ben ik eerder uitgebreid ingegaan in mijn antwoord op een vraag over de groei van het aantal moslims in Nederland (vraag 3749, TK, 2008–2009, Aanhangsel).

Wel publiceert het CBS sinds 2004 ramingen van het aantal moslims in Nederland die zijn gebaseerd op enquêtegegevens. In 2006 zouden er volgens de laatste schatting van het CBS zo'n 857 duizend moslims in Nederland wonen; dat is ongeveer 5% van de bevolking (Van Hertem & Otten, «Naar een nieuwe schatting van het aantal islamieten in Nederland», in Bevolkingstrends, 3e kwartaal 2007, CBS). In hetzelfde artikel wordt aangegeven dat volgens schattingen van het CBS in 2006 ongeveer de helft van de niet-westerse allochtonen moslim was. Het CBS stelt echter geen prognoses op over de ontwikkeling van religieuze gemeenschappen. Ook is het niet mogelijk om op basis van de raming van het aantal moslims in 2006 een betrouwbare prognose voor de toekomst op te stellen. Religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging is immers geen constante factor, die van generatie op generatie wordt doorgegeven.

5

De verwachte sociale en maatschappelijke consequenties en

problemen van de geprognosticeerde ontwikkelingen hangen af van allerlei andere ontwikkelingen, zoals de economische conjunctuur en ontwikkelingen op de woningmarkt, evenals het overheidsbeleid. Naast de gegevens van bevolkingsprognoses dient dus allerlei andere informatie te worden meegenomen om tot een juiste inschatting te komen van de gevolgen van deze verwachte ontwikkelingen. Het zou een te eenzijdige benadering zijn om een groeiend aandeel van de allochtone bevolking alleen met problemen te verbinden. Zo laat het Jaarrapport Integratie 2009 van het SCP zien dat de integratie van niet-westerse allochtonen over het algemeen gestaag vordert, maar dat zich bij kleine segmenten hardnekkige integratieproblemen voordoen. Het SCP concludeert verder dat op sociaal-cultureel terrein eveneens sprake is van integratie, wat zich onder meer uit in modernere opvattingen bij de tweede generatie. De tweede generatie blijkt op alle terreinen meer en beter aan de Nederlandse samenleving deel te nemen dan de eerste generatie. Dat is een positieve ontwikkeling, ook omdat volgens de bevolkingsprognose het aandeel tweede-generatie niet-westerse allochtonen gestaag zal toenemen. Het kabinet is zich ervan bewust dat integratieproblemen mogelijk kunnen verhevigen met een groeiend aandeel niet-westerse allochtonen. Zo was het voorkomen van toekomstige integratieproblemen een belangrijk motief bij de ontwikkeling van het beleid ter beperking van de huwelijksmigratie. Voor een evenwichtig beeld van de geprognosticeerde ontwikkelingen is niet alleen aandacht nodig voor mogelijke problemen en risico's, maar ook voor (het creëren van) kansen met het oog op verwachte ontwikkelingen. Investeren in de onderwijs- en arbeidsparticipatie van nieuwe Nederlanders biedt bijvoorbeeld kansen met het oog op de verwachte tekorten op de arbeidsmarkt in de nabije toekomst. Voortzetting van de kabinetsaanpak waarvan de hoofdlijnen zijn uiteengezet in de Integratiebrief (TK, 2009–2010, 31 268, nr. 25) schept gunstige voorwaarden om toekomstige maatschappelijke risico's verbonden met de geprognosticeerde bevolkingsontwikkelingen te verkleinen en de ermee

samengaande kansen te vergroten. Deze aanpak biedt kansen aan alle nieuwe Nederlanders om hun talenten te ontplooiën en een bijdrage te leveren aan de Nederlandse samenleving. De regionale prognoses van het CBS en PBL geven geen indicaties over kosten; ook is er geen ander onderzoek voorhanden dat hierop zicht biedt. Daardoor kan niet worden aangegeven wat de geprognosticeerde ontwikkelingen gaan kosten.

6

Onderzoek naar het draagvlak van de bevolking voor de geprognosticeerde demografische ontwikkelingen is niet voorhanden. Daarom kan hierover weinig gezegd worden. Het Jaarrapport Integratie 2009 van het SCP laat wel zien dat de opvattingen van de bevolking over migranten en de steun voor de multi-etnische samenleving onder meer samenhangen met de toename van de binnenkomst van niet-westerse immigranten in combinatie met veel media-aandacht hiervoor. Het aangescherpte asiel- en huwelijksmigratiebeleid is erop gericht de immigratie van niet-westerse allochtonen relatief beperkt te houden. De laatste deelvraag kan niet worden beantwoord, immers als minister voor WWI ga ik niet over keuzes die politieke partijen bij verkiezingen aan de kiezers voorleggen.

Tabel 1: Prognose 2010–2025 kerncijfers herkomstgroepen

	Onderwerpen	Totale bevolking	Totale bevolking naar herkomst							Totaal Niet-westerse allochtonen	Westerse allochtonen
			Autochtoon	Marokko	Nederlands e Antillen en Aruba	Overig niet-westers	Suriname	Turkije	Totaal 1e en 2e generatie		
Regio's 2009	Perioden	<i>aantal</i>									
Nederland	2010	16536250	13206953	345416	137027	629241	340523	380963	1833170	1496127	
	2015	16779067	13224540	378170	153016	702310	354702	402109	1990307	1564219	
	2020	17013626	13222430	405801	170208	801058	366809	419640	2163516	1627680	
	2025	17221070	13199201	426246	187422	906546	375801	433816	2329831	1692038	

CBS/PBL 3-2-2010

Tabel 2: Prognose 2010–2025 herkomstgroepen, percentages van de bevolking

	Onderwerpen	Totale bevolking	Totale bevolking naar herkomst							Totaal Niet-westerse allochtonen	Westerse allochtonen
			Autochtoon	Marokko	Nederlands e Antillen en Aruba	Overig niet-westers	Suriname	Turkije	Totaal 1e en 2e generatie		
Regio's 2009	Perioden	<i>aantal</i>									
Nederland	2010	100,0%	79,9%	2,1%	0,8%	3,8%	2,1%	2,3%	11,1%	9,0%	
	2015	100,0%	78,8%	2,3%	0,9%	4,2%	2,1%	2,4%	11,9%	9,3%	
	2020	100,0%	77,7%	2,4%	1,0%	4,7%	2,2%	2,5%	12,7%	9,6%	
	2025	100,0%	76,6%	2,5%	1,1%	5,3%	2,2%	2,5%	13,5%	9,8%	

CBS/PBL 3-2-2010